

z aeroplani raziskovati najbolj severno Kanado glede zlata in drugih kovin. Poleg tega so te družbe začele posojati letala manjšim skupinam iskalcev. Danes kar mrgoli aeroplanov nad onimi ledenomrzlimi pokrajinami, ki so veljale do pred kratkem za nedosegljive. Samo dve letalski nesreči sta se dosedaj pripetili. Septembra leta 1930 sta ponesrečila dva aeroplana, katerih pa niti do danes niso našli.

Letalo v službi lovcev.

Tudi lovci severne Kanade in Alaske so se začeli posluževati tehničnega napredka najnovejše dobe. Poslužujejo se letal, na katera naložijo kožuhovino, da jo čim prej vržejo na kanadske trge. Zračni prevozniki stroški pri posebno dragocenih kožuhih kakor od srebrne lisice in bobra ne pridejo niti v poštev.

Letalo in »tekoče zlato«.

V Kaliforniji se je moral umakniti iskalec zlata iskalcu petroleja, ki se imenuje danes »tekoče zlato«. Vse večje petrolejske družbe se poslužujejo letal, iz katerih posnemajo letalci pokrajine ter izdelujejo karte, na podlagi katerih se vršijo poznejše vrtanja.

Cepano, žagano in okroglo kolje kakor vsake debelosti rezan les prodaja ali zamenja za izhorno vino trvdka Gnilšek v Mariboru, Razlagova ulica 25.

Vinogradniki, držite se! Novi trošarinski zakon je v veljavi in sedaj bo skušala vinska trgovina znižati vinske cene, da bo poraba vina tem večja in takšno breme za prodajalca manjše. Vinske cene so bile že dosedaj sramotno nizke in radi tega se ne pustite oni, ki še imeta dobro kapljico v zalogi, ugnati v brzji rog in ne popuščajte glede vinskih cen. Cene vina morajo porasti in ne pasti in za to morajo skrbeti vsi vinogradniki!

Polovična vožnja za obiskovalce II. banovinske vinske razstave, združene z vinskim sejmom, ki bo od 8. do 10. maja 1932 v Ptuju je dovoljena. Polovični popust voznih cen velja od 3. do 14. maja 1932 za vse vlake in razrede jugoslovanskih državnih železnic, izvzemši ekspresne. Obiskovalci vinske razstave, sejma in kongresa kupijo na odhodni postaji celo karto do Ptuja, katera jim poleg izkaznice Vinarskega društva, da so obiskali vinsko razstavo s sejmom ali kongres, velja za brezplačno vrnitev. Izkaznice se bodo dobile na vinski razstavi v Ptuju. Karte torej ne oddati! Za prevoz razstavnih predmetov velja popust, predviden v tarifi. Gostilničarje, vinske trgovce in druge zanimance vabimo na čimvečji obisk. Vinarske, kmetijske in sadjarske podružnice in druge organizacije vabimo, da organizirajo svoje člane za skupen obisk naših prireditelj v Ptuju.

Velika IV. razstava perutnine in kuncev v Ljubljani. Kmetijska družba v Ljubljani priredi po svojih odsekih za perutninarstvo in kuncerejo od 4. do 13. junija tega leta v prostorih Vele-

PRI SLABOSTI.

par kapljic Fellerjevega, bolečine pomirjajočega Elsafluida na sladkorju ali v mleku, je še zmeraj pomagalo. To varuje tudi pred krčl, kašljem, hripovostjo itd. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska banovina.

sejma v Ljubljani svojo IV. veliko razstavo. Rejci in člani odsekov, ki se želijo razstave udeležiti, se morajo priglasiti čim preje pri Kmetijski družbi v Ljubljani.

Razstava sadjevca se vrši v Laškem dne 8. maja tega leta.

Razlastitev gozdov. V dravski banovini so bila razglašena v večjem obsegu sledeča veleposestva: dr. Attéms Ferdinand, Slovenska Bistrica: skupna površina njegovih gozdov je znašala 4790 ha, od česar je razlašeno 3290 ha, tako da ostane 1500 ha; Auersperg Herbert, Turjak: skupna površina gozdov 2541 ha, od tega razlašeno 1041 ha, ostane 1500 ha; Auersperg Karel, Kočevje: gozdna površina 22.858 ha, razlašeno 19.858 ha, ostane 3000 ha; dr. Karel Born, Sv. Katarina: gozdov 3861 ha, razlašeno 861 ha, ostane 3000 ha; Josip Herberštein, Ptuj: gozdna posest 1102 ha, razlašeno 102 ha, ostane 1000 ha; Rudolf Hošek, Planina pri Sevnici: gozdna posest 1580 ha, razlašeno 380 ha, ostane 1200 ha; Kranjska industrijska družba, Jesenice: gozdov 1218 ha, razlašeno 218 ha, ostane 1000 ha; Artur Perger, Mislina: gozdna posest 2704 ha, razlašeno 1704 ha, ostane 1000 ha; Douglas Thurn, Guštanj: gozdna posest 4136, razlašeno 2636, ostane 1500 ha; Thurna Vincenca dediči, Guštanj: gozdna površina 5207 ha, razlašeno 3707 ha, ostane 1500 ha; Hugona Windischgrätzta dediči, Konjice: gozdna posest 8619 ha, razlašeno 6119 ha, ostane 2500 ha; Alfred Windischgrätz, Rogatec: površina gozdov 2519 ha, razlašeno 1519 ha, ostane 1000 ha; Alfonz Zabeo, Rogatec: gozdna posest 4258 ha, razlašeno 3258 ha, ostane 1000 ha. Skupno je torej bilo razlašeno 44.702 ha gozdov. Če odštejemo to površino od skupne površine veleposestniških gozdov 65.402 ha, ostane veleposestnikom še 22.700 ha gozdov.

Križevci pri Ljutomeru. V nedeljo, dne 10. aprila so nam naši fantje priredili primerno razvedrilo. V zvezi z zaključkom kmetško-nadaljevalne šole, ki so jo med letom z izredno poštivovalnostjo posejali, je bila lepo uspela proslava. Fantje so nam pokazali, kaj zmora idealna mladina. Po govorih, pevskih točkah in deklamacijah gojencev je sledilo predavanje živinozdravnika g. Škofa in nato razdelitev izkazov in daril najmarljivejšim gojencem. Ker je bila proslava vstopnine prosta, je bila udeležba od strani občinstva zadovoljiva.

Sv. Jurij ob južni železnici. Banovinska kmetijska šola je zaključila dne 15. aprila prvi semester. Gojenci so dosegli prav lepe uspehe: 5 gojencev z odličnim uspehom, 20 s prav dobrim in 7 z dobrim. Odliko so dosegli sledeči gojenci: Anton Cvetek iz Bog. Bistrice, Ignac Kuk iz Konjic, Ivan Klasinc iz Sv. Marjete na Dravškem polju, Martin Stojan od Sv. Primoža in Alfonz Brezočnik od Sv. Lovrenca na Pohorju.

Zadruga dimnikarjev za dravsko banovino v Ljubljani. V vašem listu z dne 23. marca tega leta je izšel članek z naslovom »Ometanje dimnikov«. V tem članku se povdarja, da morejo hišni posestniki in gospodarji sami ometati dimnike in kurilne naprave in da jih nihče ne more siliti, da si vzamejo dimnikarja. Ugotavljamo, da je ta razlaga predpisov

nepravilna. Ni namreč res, da se po zakonu nikogar ne more siliti, da si vzame dimnikarja, temveč ravno nasprotno; po zakonskih predpisih je vsak hišni gospodar in stranka dolžna, pustiti dimnikarju ometanje, ker je on odgovoren za redno ometanje in za požarno varnost. Tozadevne predpise vsebuje Pravičnik o izvrševanju dimnikarske obrti z dne 24. novembra 1926, Ur. l. št. 424/408, ki je bil deloma izpremenjen glasom tozadevne objave v Ur. listu z dne 23. marca 1927, št. 122/34. Ta pravilnik je še danes v veljavi in bo veljal, dokler ne izide nov pravilnik.

Izjava. Okrajni kmetijski referent Wernig v Slovenjgradcu izjavlja, da ni pisec članka, ki je izšel v »Kmetovalcu« 31. marca tega leta pod zaglavjem »Ozdravljenje naših gospodarskih razmer«.

zavarovanju.

(Piše Franjo Žebot, glavni zastopnik »Vzajemne zavarovalnice« v Mariboru.) II.

V zadnji številki »Slov. Gospodarja« sem obljubil, da bom napisal članek, kako si lahko vsak gospodar sam izračuna približno sedanjo vrednost poslopij, da bo tako sam ugotovil, ali nima morda stavb previsoko ali prenizko zavarovanih.

Medtem sem dobil celo vrsto vprašanj v tem oziru. Na vsa ta vprašanja naj služi sledeče pojasnilo:

Ako hoče gospodar ugotoviti približno vrednost svojih poslopij, mora iste zmeriti. Dolžino je treba pomnožiti s širino. S tem se dobi takozvana prostorninska ploskev. Na primer pritrilčna hiša je dolga 16 m, a široka (od kapi do kapi) 10 m. Ako je hiša zidana in se zavaruje samo strešje in zgorljive dele spodnje stavbe, se navadno računa Din 200.— za prostorninski meter. Pri taki hiši bi torej bili vredni zgorljivi deli in strešje Din 32.000.—. Odtegne se od te vsote še takozvana »starostna obraba«. Za vsako leto, kar hiša stoji, se računa približno 0.70% odbitka. Ako je hiša, ki jo prej omenjam, stara 20 let, se odračuna torej 14% vrednosti, to je, v gornjem slučaju Din 4480.—. Ako bi torej taka zidana hiša zgorela, bi se škoda na strešjih in zgorljivih delih cenila na okroglo Din 28.000.—.

Če je hiša zgrajena (spodnja stavba) iz hrastovega lesa, se računa prostorninski meter po Din 500.—, a na starostni obrabi se odtegne 1% za vsako leto. Spodnja stavbo iz mehkega lesa računajo po Din 300.— in na starostni obrabi se tudi računa letno 1%. Pri hlevih, ki so zidani, spodnja stavba prvovrstna in z opeko krita se računa meter po Din 240.—. Starostna obraba 0.70%. Ako pa je gospodarsko poslopje mešane spodnje stavbe ali leseno, bodisi s trdo, ali mehko kritbo, se računa za celo stavbeno vrednost po Din 400.— meter in se letno odtegne 1%. Za gospodarsko poslopje, ki je spodnja stavba iz hrastovega lesa in s trdo kritbo, se računa do Din 450.— meter. Mehka spodnja stavba pri gospodarskem poslopiju prvovrstno zgrajena, se računa do 350 Din za meter. Slabše zgrajena pa do Din 280.— za meter. Odračuna se starostna obraba 1%.

Podi, senjaki, spodnja stavba iz lesa (navadno grajeni), se računajo do Din 200.—. Iste stavbe, prvovrstno grajene, pa do največ Din 320.—. Starostna obraba 2%. Svinjaki iz mehkega lesa do 300 Din meter, starostna obraba 1¼%. Vrednost kozolcev se računa, dvojni prvovrstni z brano do največ Din 350, navaden 180 Din. Starostna obraba se računa pri kozolcih po 1% na leto.

To so v glavnem navodila za določitev vrednosti posameznih poslopij. Opozorjam pa, da se mora upoštevati tudi popravila in nove dele zgradb, ki se izvršijo tekom let. Radi tega je dobro, da zavarovanec zastopniku zavarovalnice, ki sestavlja novo zavarovanje, vse natančno navede, kako staro je poslopje, kedar se je izvršila kaka večja poprava istega in kaj se je sploh na stavbi v zadnjih letih spremenilo.

Pri cenitvi škod se dostikrat ugotovi, da je ena ali druga stavba **previsoko zavarovana** in se vsled tega ne more priznati oškodovancu polne zavarovane vsote. Zavarovanec je vsled tega nezadovoljen, ker je moral več let plačevati od previsoke vsote zavarovalnino. Posledica je, da se pritožuje, zabavlja in obrekuje, češ, zakaj sem plačeval zavarovalnino od tako visoke vsote. Drugi imajo zopet **prenizko zavarovano** in v slučaju požara tudi ne dobijo cele zavarovane vsote, ker so imeli svoja poslopja **podzavarovana**. Najbolje je, da ima vsak gospodar svoja poslopja primerno zavarovana, kakršna je prav za prav vrednost poslopij.

Pri sklepanju zavarovalnih pogodb je važno, da je gospodar previden in ne podpiše poprej tiskovine, dokler se ni prepričal, ali je navedena prava vrednost, oziroma pravilno visoka zavarovana vsota.

Pri večjih posestnikih se izplača, da se pri sklepanju zavarovalne pogodbe pokliče kaknega strokovnjaka, ki na licu mesta ugotovi sedanjo vrednost posameznih stavb in se v ponudbo tudi zapiše izjava dotičnega strokovnjaka. Glede vrednosti premičnin, osobito gle-

de poljedelskih strojev, vozov in drugih zavarovanih predmetov pa je najbolje, da se natanko zapišejo vsak predmet zase na ponudbo in se tudi pri vsakem postavi sedanja vrednost. Ako se med zavarovalno dobo kaj spremeni, je treba javiti zavarovalnici, da se zabeleži. Le take spremembe, ki se sproti zabeležijo, se potem pri cenitvi požarne škode upoštevajo.

To so v glavnem navodila, ki bi jih moral vsak zavarovanec vedeti in upoštevati. Ako želi kdo še natančnejša navodila glede zavarovanj, sem mu na razpolago.

*

o kuluku.

Banovinski kuluk za proračunsko l. 1932/33 je odpravljen, mesto njega 25% banovinska doliada na vse neposredne davke. Javni uslužbenci plačujejo naprej obvezno odkupnino. Zaostankarji s plačilom odkupnine za banovinske ceste za leto 1930 in 1931 morajo odkupnino plačati. Kuluk za občinske ceste I. in II. razreda ostane. To je razvidno iz razglasa banske uprave dravske banovine v »Službenem listu« z dne 23. aprila tega leta. Razglas se tako glasi:

»Proračun dravske banovine za leto 1932/33 izkazuje med dohodki tudi 25% nadomestno cestno odklado na račun ljudskega dela, odnosno odkupnine za banovinske ceste. Ta proračun je zakonito potrjen. Ker je označeni dohodek banovine predviden izrecno kot nadomestek za banovinski kuluk, se ljudsko delo (odkupnina za to delo) glede banovinskih cest v proračunskem letu 1932/33 v območju dravske banovine ne bo izvajalo. Javni uslužbenci plačujejo tudi v tej dobi obvezno odkupnino po izjemni določbi § 21. zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o samoupravnih cestah od 30. maja 1930. Oni zavezanci, ki iz kategorikoli razloga niso odslužili pripadajoče cestne obveznosti za leto 1930/31 na banovinskih cestah, morajo odslužiti delo banovinskih cest na občinskih cestah, in sicer na račun banovinske subvencije za gradnjo in vzdrževanje občinskih cest.

Zavezanci, ki so v zaostanku s plačilom od-

kupnine za banovinske ceste na račun cestne obveznosti za leto 1930 in 1931, so zavezani odkupnino plačati, ker tvori označena odkupnina sestavni del dohodkov banovinskega proračuna za leto 1931/32. Vendar se davčne uprave pooblaščajajo, da opuste prisilno izterjavo označene davčine, ako bi zavezanci zaradi siromaštva ne mogli plačati odkupnine.

Ljudsko delo in odkupnina za gradnjo in vzdrževanje občinskih cest I. in II. reda, se izvaja v vseh onih občinah, ki ne morejo označenih del opraviti z dohodki občinskega proračuna ali z najetim posojilom. Državna nadzorna oblast je po § 68. zakona o nedržavnih cestah v zvezi s členom 23. pravilnika o ljudskem delu dolžna, da odredi prisilno popravilo občinskih cest, kjer je ogrožen, oviran ali onemogočen promet, in sicer z ljudskim delom po določilih navedenega pravilnika. Iz gornjega razloga morajo imeti vse občine, ki ne razpolagajo s potrebnimi denarnimi sredstvi za označen namen, stalno v evidenci Obdružene sezname zavezancev za ljudsko delo in odkupnino.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto, dne 23. aprila so pripeljali špeharji 65 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 11 do 12 Din, špeh pa po 10 do 12 Din. Kmetje so pripeljali 28 voz sena po 65 do 95 Din, 12 voz otave po 65 do 80 Din, 4 slame po 65 do 75 Din, 20 voz krompirja po 1.50 do 2 Din, 19 vreč čebule po 5.90 do 6 Din (česen 10 do 14). Zelje po 3 do 4 Din, pšenica po 1.75, rž 1.75, ječmen 1.50 do 1.75, oves 1.25 do 1.50, koroza 1.50, proso 1.50, fižol 1.75 do 2.50 Din. Kokoš 25 do 35, piščanci 30 do 75, raca 20 do 30, gos 35 do 60, puran 50 do 85, kozliček 35 do 80, jagnje 90 do 120 Din. Celi orehi 4.50 do 5 Din, luščeni 16 do 18 Din. Na trgu je bilo 775 komadov sadnih drevesc in 450 trt. Hren 10 do 12 Din, karfijska 6 do 12 Din, ohrovt 3 do 4 Din, kisla zelje 3 do 4 Din, kisla repa 2 Din, radič 10 Din, jabolka 4 do 7 Din. Mleko 2 do 3 Din, smetana 10 do 12 Din, surovo maslo 24 do 32 Din, jajca 0.60 do 0.70 Din, med 14 do 20 Din, suhe slive 8 do 12 Din.

Levinja jih je postrašila.

Vroče trenutke je doživela gospoda, ki se zabava v prijetnem mestu Cannes na Francoskem. Nekega večera so plemeniti in bogati gospodje bili zbrani v nekem odličnem hotelu pri obedu, ki so mu dali ime »obed v džungli«. Da bi zabavali goste, so postavili v jedilno dvorano tudi kletke z različnimi zverinami, da bi bilo tako bolj podobno džungli. Med obedom pa je velika levinja zlomila mrežo na kletki in skočila med goste. Lahko si je predstavljati zmedo, ki je temu sledila. Vseh 700 gostov je navalilo na izhode. V strahoviti gneči je več žensk

Januš Golec:

Trojno gorjé.

Ljudska povest o trojnem gorju slovenskih in hrvatskih pradedov.

18

(Dalje.)

Vse po trgu se je začelo skrbno zaklepiti pred posetom pošastne krave, le Pištelakova krčma je ostala odprta. Ema je stregla prvemu okuženemu Andreju, obiskovala, tolažila, pomagala in spremljala na zadnji poti tudi druge, le njo samo je očuvalo nebo nedotaknjeno, močno po duši in telesu.

Kako daleč je že bila segla kuga izven trga, ni znal nikdo. Izventrških faranov niso smeli pokopavati na pokopališču krog cerkve. Grajska oblast je zapovedala, naj zagrebejo vsacega tam, kjer je umrl. Ko bo prestala kužna smrt, bodo že pozneje blagoslovljeni od duhovnika grobovi ponjavah, travnikih in gozdovih, da se ne bodo odpočivala trupla v neblagoslovljeni zemlji.

Ljudje izven trga se niso zmenili toliko za kužno morijo. Radi brezbriznosti in malomarno-

sti se je bila razpasla z bliskavico do Št. Petra, Planine in današnjega Št. Jurja ob južni železnici. Že decembra l. 1578. je rogovilila črna pegasta krava po Planini. Ohranjeno je do danes sporočilo planinskega oskrbnika Štefana Siebenaicherja, v katerem opisuje celjskemu oskrbniku Janezu plemenitemu Helfenbergu, kako strašno da razsaja črna smrt po planinskem trgu ter po sosednih vaseh. Junija je bila zanešana nalezljivka v gorenjske kraje iz Hrvaške in že decembra je bila na višku na Planini. Iz tega zgodovinsko potrjenega dejstva je razvidno, koliko človeških žrtev je padlo leta 1578. pod koso črne kuge tostran in onstran Soče in to ne le po nižavah, da, zdesetkovano je bilo prebivalstvo tudi po vrhah.

Usodepolno okuženi so bili spodnji kraji l. 1578. in vendar ni prodrila ta strašna vest niti do Koroške. Avgusta omenjenega leta je prejel pilštajnski oskrbnik od pravega lastnika večinoma vseh gradov v pražupnji Pilštajn od krškega škofa po jezdecu obvestilo: Cerkevni dostojanstvenik je že med potjo. Ogleдал si bo osebno po-